

LANDSVERORDENING houdende de vaststelling van regels inzake de gezondheid en welzijn van dieren en handhaving (Landsverordening dierenwelzijn)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen deel

§1. Inleiding

Dieren leven in het wild of worden gehouden door de mens. Dieren spelen een belangrijke rol in onze samenleving. Dieren worden steeds meer opgenomen in het gezin. Iedereen heeft direct of indirect met dieren te maken. Indien dieren worden gehouden is dit meestal als gezelschapsdier, als bewaking of als landbouwdier voor de voedselproductie. Dieren zijn ook een belangrijke economische factor. Ze worden gefokt, verzorgd, gevoederd, getransporteerd, verhandeld en geslacht. Dieren kunnen ook drager zijn van ziekten die onder omstandigheden een risico vormen voor de gezondheid van de mens en ook de kwaliteit van het voedsel. Wanneer dieren worden gehouden door de mens, zij het als gezelschapsdier dan wel als landbouwhuisdier, zijn zij volledig afhankelijk van de mens, wat maakt dat dieren zeer kwetsbaar zijn. De houder van dieren, of dat nu een gezelschapsdier of landbouwdier is, is als eerste verantwoordelijk voor (het welzijn van) zijn dieren. Dit zou een vanzelfsprekendheid moeten zijn. Echter is dit niet altijd het geval.

Op (sociaal) media horen of lezen wij regelmatig over gevallen van dierenmishandeling of dierenverwaarlozing op ons eiland. Op 26 maart 2024 was er nogmaals sprake van een zeer schrijnend geval van dierenmishandeling. Het betreft het hondje “Khaleesi” die door samenwerking van twee van de verschillende stichtingen, die zich inzetten voor de rechten en het welzijn van de dieren, onder zeer erbarmelijke omstandigheden vastgebonden aan een boom in de tuin van een persoon is aangetroffen met haar puppy’s. Hulp mocht niet meer baten en Khaleesi is op 1 april 2024 aan haar verwondingen overleden.

Een ding is zeker, dit geval heeft veel teweeg gebracht onder zowel de Arubaanse bevolking als onze buitenlandse bezoekers. Er is gevraagd om gerechtigheid voor Khaleesi.¹ De veroordeling tot een taakstraf en een geldboete van eigenaar in mei 2024 heeft dan ook veel verontwaardiging uitgelokt. Het hondje Khaleesi betreft helaas niet een geïsoleerd geval van dierenmishandeling. Er worden regelmatig meldingen ontvangen van dierenmishandeling dan wel dierenverwaarlozing. De regering is van mening dat geen enkele persoon en ook geen enkel dier onder geen enkele omstandigheid op een dergelijke wijze mag worden behandeld. De verschillende stichtingen die zich inzetten voor de rechten

¹ Verwezen zij naar de vele sociaal media berichten op onder andere Facebook.

en het welzijn van de dieren lobbyen al jaren dat dierenmishandeling en dierenverwaarlozing door de overheid moet worden aangepakt.

Met onderhavig ontwerp wordt dan ook beoogd om het dier centraal te stellen, welk ontwerp mogelijkheden biedt om dieren een zekere bescherming te bieden om onder andere dierenmishandeling en dierenverwaarlozing aan te pakken en daarbij ook de mogelijkheid om straffen op te leggen. Er is gekozen voor een partieel duaal handhavingstelsel: overtreding van een aantal bepalingen van dit ontwerp kunnen zowel met bestuursrechtelijke of strafrechtelijke sancties worden gehandhaafd. De overige bepalingen kunnen bestuursrechtelijk worden gehandhaafd. Hiermee wordt ook een duidelijk signaal als wetgever afgegeven dat ook met dieren niet gesold dient te worden.

De houder van dieren is verantwoordelijk voor het welzijn van de dieren die hij houdt, gezien het feit dat dieren in deze situatie niet voor zichzelf kunnen zorgen. Onder het welzijn van dieren wordt verstaan de kwaliteit van het leven van dieren. Het is van belang dat het welzijn van dieren wordt gewaarborgd vanwege de intrinsieke waarde van dieren. Voor de mensen die dieren houden om emotionele redenen en als liefhebberij, speelt het dierenwelzijn een belangrijke rol. Maar ook voor niet-eigenaren en de samenleving als geheel, zijn dieren, zij het minder direct, belangrijk. Het uitgangspunt van en motivering voor deze wettelijke regeling is het belang van de intrinsieke waarde van het dier; dat is de erkenning van de eigenwaarde van dieren, zijnde wezens met gevoel die zorg behoeven. Hiermee wordt een eigen zelfstandige waarde aan het dier gegeven, waarbij deze waarde geheel los staat van een eventueel waardeoordeel door de mens gegeven. Vanuit deze gedachte heeft de mens niet het recht inbreuken op de levenswijze en levensruimte van het dier te maken en zelfs zover te gaan dat daarbij alle soorten uitsterven. Door de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier en de speciale verantwoordelijkheid van de mens voor de door hem gehouden dieren brengt een zorgplicht ten opzichte van die dieren in zich.

Daarnaast kan worden gewezen op tal van bijkomende motieven die indirect aanleiding kunnen geven tot het vaststellen van een wettelijke regeling waarin het welzijn van dieren wordt behartigd. Zo kan in de eerste plaats worden gewezen op het economische motief als reden voor de verbetering van het welzijn van dieren in Aruba. Aruba is voor het overgrote deel afhankelijk van de toeristische sector. Het is algemeen bekend dat toeristen het als zeer negatief ervaren als zij dieren, zwervend en vermagerd, mishandeld, verwaarloosd of ziek, zien. Het verbeteren van de dierensituatie in Aruba, zorgt voor een positiever straatbeeld jegens toeristen en een positiever beeld van Aruba. Ten tweede kan worden gewezen op de verkeersveiligheid. In het nieuws hoor of lees je regelmatig over verkeersongelukken, die veroorzaakt zijn door loslopende dieren, meestal honden. Ten derde kunnen zwerfdieren een risico vormen voor mensen en dus voor de volksgezondheid. Ze kunnen besmettelijke ziekten verspreiden, waardoor mensen (en dieren) ziek kunnen worden. Ten vierde dient erop gewezen te worden dat er een verband kan bestaan tussen wreedheid tegen dieren en geweld tegen mensen. Uit onderzoek is vast komen te staan dat

er een onomstotelijk verband bestaat tussen geweldsdelicten, waaronder huiselijk geweld enerzijds en anderzijds mishandeling en verwaarlozing van dieren. Inmiddels zijn vele internationale onderzoeken afgerond, waaruit onomstotelijk is vast komen te staan dat een grote meerderheid van plegers van ernstig geweld tegen of moord van mensen als klein kind zijn begonnen met het plagen en vervolgens mishandelen van dieren.² Door de Amerikaanse Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention wordt dierenmishandeling zelfs als indicator voor huiselijk geweld gehanteerd. Verwezen wordt naar het rapport van de Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, getiteld "Animal Cruelty Prosecution, Opportunities for Early Response to Crime and Interpersonal Violence". Ook krachtens de Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod is dierenmishandeling een indicator voor huiselijk geweld. Het begrip dat deze link bestaat en hoe het werkt, kan de sleutel zijn tot het doorbreken van de verschrikkelijk cyclus van geweld, tegen niet alleen dieren, maar ook de mens.

Dit ontwerp geeft regels omtrent dieren; allerlei regels die in hoofdzaak gehouden dieren betreffen, maar ook de dieren die niet door de mens worden gehouden worden door dit ontwerp beschermd, met name het verbod op dierenmishandeling en de plicht om hulpbehoevende dieren zorg te verlenen. Op grond van de Natuurbeschermingsverordening gelden er uiteraard meer regels voor bepaalde niet gehouden dieren.

§2. De ontwerp-landsverordening dierenwelzijn

De regering acht het van belang dat er een einde wordt gemaakt aan het lijden van dieren. Hierbij kan gedacht worden aan de situatie waarbij honden 24 uur per dag, dag in en dag uit, vastzitten aan een (veel te korte) ketting, zonder schoon en vers water of voedsel, de situatie waarbij er eindeloos met een hond wordt gefokt, de situatie van het verwaarlozen van de hoefverzorging bij paarden, de situatie van het dumpen van ongewenste kittens of puppy's, of de situatie van loslopende geitenkuddes die het doelwit worden van aanvallen door loslopende honden. Het zijn allemaal situaties die niet in het belang van de dieren zijn en waar er een einde aan gemaakt moet worden. Het gaat dan voornamelijk om regels die verband houden met het gehouden dier; de landbouwhuisdieren, gezelschapsdieren en overige gehouden dieren. Het ontwerp ziet, behoudens uitzondering niet op in het wild levende dieren. Bij het opstellen van dit ontwerp is onder meer aansluiting gezocht bij de Nederlandse Wet dieren en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving, de Curaçaose Landsverordening dierenwelzijn en de Hondenverordening.

In dit ontwerp is er, om een zo duurzaam mogelijk beschermend kader te bieden, voor gekozen een algemeen kader te creëren en anderzijds specifieke regels te stellen ter zake van honden en katten. Twee van de meest voorkomende groepen dieren op Aruba. In een later stadium kunnen er specifieke regels worden vastgesteld ter zake andere diersoorten,

² <https://www.sheriffs.org/publications/NDAA-Link-Monograph.pdf>

zoals bijvoorbeeld paarden, vogels, geiten of schapen, aangezien dierenwelzijn niet beperkt is tot een bepaalde soort dieren. Omdat het doel van dit ontwerp is om daadwerkelijk dieren te beschermen en hun welzijn te waarborgen, zijn ook maatregelen ter handhaving van de regels in deze landsverordening noodzakelijk.

Het ontwerp en indien noodzakelijk handhaving van de voorschriften in dit ontwerp alleen zijn niet voldoende om een einde te maken aan het dierenleed in ons land. Naast handhaving zijn er ook andere instrumenten die, naast of in aanvulling op handhaving, kunnen bijdragen aan een goede naleving van de regelgeving, te denken valt aan voorlichting over het belang van dierenwelzijn. Voorlichting is nodig, niet alleen ter bescherming van het dier, maar ook met betrekking tot de relatie mens en dier en het algehele welzijn van de mensheid. Daar waar in de Arubaanse maatschappij het dier vaak als ding wordt gezien en niet als een levend wezen met gevoel. Ook wordt er gewerkt aan educatie materiaal voor scholen, waarbij kinderen spelenderwijs leren over dieren en de verantwoordelijkheden die gepaard gaan met het hebben van een dier. Bijvoorbeeld dat ze dagelijks te eten en te drinken krijgen en dat als een dier ziek is het naar de dierenarts moet worden gebracht.

§3. Toezicht en handhaving

Voor een goede werking van het ontwerp en de realisering van de beleidsdoelstellingen die aan dit ontwerp ten grondslag liggen is het van belang dat er over adequate handhavingsbevoegdheden en – daarmee samenhangend – over een adequaat toezichtinstrumentarium wordt beschikt. Er is gekozen voor een partieel duaal handhavingsstelsel: overtreding van een aantal bepalingen van dit ontwerp kunnen zowel met bestuursrechtelijke of strafrechtelijke sancties worden gehandhaafd. De overige bepalingen kunnen bestuursrechtelijk worden gehandhaafd. Ten algemene geldt voor de zeer ernstige delicten, waaronder dierenmishandeling, het strafrecht kan worden ingezet.

Toezicht op de naleving betreft de controle op de naleving van de wettelijke voorschriften. Op grond van hoofdstuk 6 van het onderhavige ontwerp zal de Minister over verschillende toezichtsbevoegdheden beschikken. Dit betekent dat de Minister bij de uitoefening van haar toezichtstaak onder meer bevoegd zal zijn om alle inlichtingen te vragen en inzage te verlangen van alle zakelijke boeken, bescheiden en andere informatiedragers (artikel 6.1, tweede lid, onderdelen a en b).

Opgemerkt zij dat er uitvoering is gegeven aan artikel V.17 van de Staatsregeling van Aruba met de vaststelling van de Landsverordening algemene bepalingen bestuursrecht. Echter, is deze landsverordening nog niet in werking getreden. Om die reden is het noodzakelijk de bestuursrechtelijke bepalingen in het onderhavige ontwerp op te nemen.

De last onder dwangsom

De last onder dwangsom is een herstelmaatregel. Dat wil zeggen dat zij is gericht op het beëindigen of het ongedaan maken van de overtreding of de gevolgen daarvan, dan wel het voorkomen van (verdere) overtreding of herhaling. Dit instrument is bij uitstek geschikt voor doorlopende overtredingen die op het moment van constatering nog plaatsvinden en waarvan de gevolgen nog ongedaan kunnen worden gemaakt.

Bij de last onder dwangsom wordt aan de overtreder van een bepaalde norm een last verstrekt met de verplichting tot de betaling van een geldsom bij niet-naleving van de last – opgelegd die ertoe strekt de overtreding ongedaan te maken of de voortzetting van de overtreding te voorkomen.

De bestuurlijke boete

De bestuurlijke boete is een punitieve maatregel en zal worden opgelegd indien, al dan niet naast het opleggen van een reparatoire maatregel, het bestraffen van de overtreder opportuun is. De bestuurlijke boete houdt een onvoorwaardelijke verplichting voor de overtreder in om een geldsom te betalen die gericht is om de overtreder leed toe te voegen en kan mede gericht worden op het voorkomen van herhaling. De bestuurlijke boete heeft dus een zuiver repressief karakter en is meer geschikt voor niet-corrigeerbare overtredingen.

§4. Ontvangen commentaren

Teneinde draagvlak voor dit onderwerp te creëren zijn stakeholdersmeetings gehouden en is ook aan eenieder de mogelijkheid geboden om hun input te geven op dit ontwerp. In deze paragraaf worden de commentaren behandeld die zijn ontvangen in de verschillende consultatieronde.

Een proeve van dit ontwerp is aan een aantal organisaties voorgelegd, te weten: de dierenartsen, verschillende stichtingen, die zich inzetten voor de rechten en het welzijn van de dieren, vertegenwoordigers van de Douane, de Inspectie Volksgezondheid, het Kwaliteitsinstituut Aruba, Santa Rosa. Een proeve van dit ontwerp is ook geplaatst op de website Dit heeft eenieder de gelegenheid gegeven opmerkingen te maken.

§5. Financiële paragraaf

Dit wetsvoorstel heeft financiële gevolgen voor de Landsbegroting. In de Landsbegroting 2025 wordt rekening gehouden met Afl. ter implementatie van en ter uitvoering van dit ontwerp. Het implementeren en uitvoeren van dit ontwerp kost immers geld. Te denken valt aan de toezichts- en handavingskosten en de kosten voor de rechterlijke macht (de verwachting is dat het aantal bestuursrechtelijke zaken zal gaan toenemen als er bestuurlijke boeten opgelegd gaan worden).

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1.1

In het voorgestelde artikel 1.1 zijn de begripsbepalingen opgenomen. De begripsbepalingen zijn alfabetisch gerangschikt. Hieronder worden enkele begrippen nader toegelicht.

Diergeneeskundige handeling

Met deze begripsbepaling wordt geregeld welke handelingen worden aangemerkt als diergeneeskundige handelingen.

Dierlijke producten

Onder het begrip 'dierlijk product' valt alles wat van een dier afkomstig is, al dan niet bewerkt of verwerkt. Er zijn drie groepen te onderscheiden: de dierlijke producten die zijn bestemd voor menselijke consumptie, de dierlijke producten die niet zijn bestemd voor menselijke consumptie – de zogenoemde dierlijke bijproducten – en als derde, aparte groep de zogenoemde levende dierlijke producten. Die wordt gevormd door dierlijk sperma, dierlijke eicellen, embryo's en broedeieren.

Houder

Hiermee wordt de eigenaar, houder, hoeder of verzorger van een of meer dieren aangeduid. Het gaat in principe om de (rechts)persoon te duiden in wiens macht het dier zich bevindt. Die persoon wordt aangewezen als verantwoordelijk voor de nakoming van de regels ter zake het dierenwelzijn betreffende dat dier. Met de hoeder wordt een persoon aangeduid die voor meerdere dieren tegelijk als houder optreedt, zoals een geitenherder.

Ziekteverwekker

Deze term ziekteverwekker geeft duidelijk aan waar het om gaat, namelijk om alle organismen – inclusief bacteriën en virussen – parasieten en andere biologische eenheden, bijvoorbeeld eiwit-prionen en alkaloïden, waarvan een dier of een mens via het dier, ziek kan worden.

Artikel 1.2

Zoals in het algemeen deel van deze memorie van toelichting is opgemerkt, staan de door de mens gehouden dieren centraal in dit ontwerp. Desalniettemin is het in een aantal gevallen wenselijk om ook regels te kunnen stellen met betrekking tot andere dan gehouden dieren. Het voorgestelde artikel 1.2, eerste lid, regelt dit. De volgende artikelen in dit ontwerp zijn mede van toepassing op andere dan gehouden dieren: 1.2, 1.5, 2.1, 2.6 en 2.7.

Artikel 1.3

Mensen houden dieren en hebben deze in de loop der tijd gedomesticeerd. Zij hebben daarom een speciale verantwoordelijkheid voor de dieren. Deze verantwoordelijkheid noodzaakt ertoe dat de mens in zijn omgang met dieren zorg draagt voor het welzijn en de gezondheid van het dier en dat hij het mogelijke doet om de eigenheid en integriteit van het dier te respecteren. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat dieren een eigen, zelfstandige waarde hebben, los van de gebruikswaarde die de mens eraan toekent – de intrinsieke waarde. Het is een levend wezen en het dier verdient respect en er dient aandacht te zijn voor de integriteit en het welzijn van het dier. Dieren mogen niet worden gebruikt, gehouden of gedood, tenzij daar zwaarwegende overwegingen tegenover staan die de inbreuk op de intrinsieke waarde kunnen verdedigen. In het tweede lid wordt getracht een concrete invulling te geven aan dit begrip, en dat wordt nader uitgewerkt in het derde lid.

Artikel 1.4

In dit artikel is de zorgplicht, de verantwoordelijkheid van de houder, opgenomen voor de dieren die hij houdt. Dat zijn voornamelijk de dieren die een houder in huis of tuin neemt, om onderdeel uit te maken van het gezinshuishouden. Op het moment dat een houder beslist om een dier in huis of tuin te nemen, brengt dit een belangrijke verantwoordelijkheid met zich mee. Een verantwoordelijkheid die eruit bestaat dat de houder ervoor moet zorgen dat het dier genoeg te drinken en eten krijgt, de noodzakelijke medische zorg ontvangt bij ziekte, over een adequate ruimte beschikt om vrij te zijn, enz. Al met al komt het erop neer dat het dier geen nadelige gevolgen mag hebben van het menselijk handelen. Of er nadelige gevolgen voor het dier zijn, dient per geval en per dier beoordeeld te worden. Een houder die een vogel in huis neemt, zal bijvoorbeeld moeten zorgen voor een kooi met een bepaalde afstand tussen de spijlen, zodat de vogel niet met het hoofd tussen de spijlen komt te zitten. Worden paarden of ezels gehouden, dan is het langdurig vastbinden of vastzetten in een stal van deze dieren, nadelig voor het dier. In geval van bijvoorbeeld honden zullen ook preventieve maatregelen door de houder dienen te worden genomen, zoals preventieve inentingen voor honden.

In dit artikel is niet gespecificeerd wat onder voldoende zorg moet worden verstaan. In algemene termen houdt het wel in dat de houder van een dier maatregelen dient te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde mogelijke nadelige gevolgen voor het dier te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (tweede lid).

Artikel 1.5

Het eerste lid regelt dat eenieder een hulpbehoevend dier van een doorgaans niet in het wild levende soort de nodige zorg dient te verlenen. Hierbij kan gedacht worden aan een hond die in een klem, tussen een hek of in een net gevangen zit, een aangereiden kat langs de weg, of een in het wild aangetroffen hond of kat die eten of drinken behoeft. Betreft het

een doorgaans een in het wild levend dier, zoals een leguaan of hagedis, dan geldt de verplichting tot het verlenen van zorg ook op grond van het derde lid.

Het tweede lid regelt dat een persoon die niet in staat is een hulpbehoevend dier, als bedoeld in het eerste lid, zelf te helpen, een door de Minister aan te wijzen instantie inschakelt. Deze instantie dient ervoor te zorgen dat aan het dier de nodige zorg wordt verleend. Uiteraard dient deze inschakeling onmiddellijk en zonder enig uitstel te geschieden. Deze verplichting geldt ook voor andere dan gehouden dieren op grond van het derde lid.

Wat de zorg inhoudt kan bij in het wild levende dieren en gehouden dieren echter verschillen.

Het voorgestelde artikel 1.5, eerste en tweede lid, fungeert ten opzichte van het voorgestelde artikel 2.2 als vangnet. Niet ondenkbaar is dat iemand een dier aantreft dat hulpbehoevend is, terwijl het dier niet zou mogen worden gehouden op grond van het voorgestelde artikel 2.2, eerste lid. In dat geval zij gewezen op artikel 1:114, eerste lid, onderdeel c, van het Wetboek van Strafrecht van Aruba, waarin is geregeld dat niemand strafbaar is voor een feit dat is begaan ter uitvoering van een wettelijk voorschrift.

Artikel 2.1

Dit artikel behoort tot een van de belangrijkste verboden van het ontwerp, namelijk het verbod op dierenmishandeling. In dit artikel staat het dier centraal. Dit artikel is bedoeld ter bescherming van alle dieren en staat dus los van het houderschap. De mens hoort een dier niet te mishandelen, of het nu gaat om een gehouden dier of een wild dier. Artikel 2.1, zesde lid, van het ontwerp bepaalt daarom dat het verbod op dierenmishandeling ook ten aanzien van in het wild levende dieren geldt. Onder dierenmishandeling vallen alle niet-noodzakelijk handelingen en alle verwijtbare nalatigheden van mensen, waardoor dieren pijn, letsel of ernstige welzijnsproblemen oplopen. Het gaat over wat mensen doen, maar ook over wat mensen hadden moeten doen.

In het tweede lid wordt een lijst van concrete handelingen gegeven die in ieder geval als vorm van dierenmishandeling worden gezien. Deze lijst is vooral bedoeld om de bewijslast van het eerste lid te vereenvoudigen. Op grond van het derde lid kunnen ook andere gedragingen worden benoemd die naar algemeen maatschappelijke opvattingen altijd als dierenmishandeling zijn aan te merken.

Het vijfde lid biedt aanvullend de mogelijkheid bij gedragingen ook het gebruik van voorwerpen te verbieden, waarvan het gebruik pijn of letsel kan veroorzaken bij een dier of de gezondheid of het welzijn van een dier kan benadelen. Hier kan bijvoorbeeld gedacht worden aan voorwerpen waarmee door elektronische schokken een dier wordt afgericht. Het vijfde lid heeft tot gevolg dat het gebruik van een aangewezen voorwerp is verboden of

in de daarbij aangewezen gevallen is verboden, zodat niet elk individueel geval behoeft te worden bewezen dat een dier pijn of letsel heeft geleden dan wel benadeeld is in zijn gezondheid of welzijn.

Artikel 2.2

Het uitgangspunt van artikel 2.2 is dat het houden van dieren verboden is. Immers niet alle dieren zijn geschikt om in huis te hebben, dat veroorzaakt dan ook veel schade bij mens en dier. Op dit verbod kan voor bepaalde diersoorten of categorieën een uitzondering worden gemaakt. Aan het houden van dieren moet een brede betekenis worden toegekend. Het gaat bij de bepaling of een dier gehouden wordt erom of iemand beschikkingsmacht heeft over een dier, of iemand naar civielrechtelijke maatstaven aansprakelijk is voor schade die wordt veroorzaakt door een dier, en wat op basis van de verkeersopvattingen kan worden geconcludeerd over houderschap. De term houden omvat mede het tijdelijk houden van dieren. Op grond van dit artikel kunnen bijvoorbeeld ook eisen worden gesteld aan asielen of pensions, waar tijdelijk dieren in bewaring worden genomen. Het houden van dieren impliceert het huisvesten en verzorgen van dieren. Dit artikel omvat derhalve mede de basis voor regels over het huisvesten en verzorgen van dieren.

Dieren die in afwijking van het verbod gehouden mogen worden, zijn dieren die behoren tot soorten of categorieën die bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, zijn aangewezen, de zogenoemde positieve lijst. Bij het opstellen van deze lijst wordt acht geslagen op het bepaalde in het tweede lid. Op grond van het derde lid kunnen naast de in het tweede lid genoemde criteria nog andere criteria worden vastgesteld, met welke rekening gehouden dienen te worden bij het opstellen van de positieve lijst.

Op grond van het vijfde lid kan worden voorzien in een verbod op het houden van agressieve dieren. Op grond van het vijfde lid kunnen dieren worden aangewezen op basis van uiterlijke kenmerken. Daarmee verschilt het voorgestelde vijfde lid van het voorgestelde tweede lid, op grond waarvan diersoorten of diercategorieën worden aangewezen.

Dieren mogen niet te jong worden weggehaald bij ouderdier. Op grond van het zesde lid is het verboden om dieren voordat zij een bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, leeftijd hebben bereikt te scheiden van het ouderdier, omdat dit hun gezondheid kan schaden. De leeftijd waarop jongen van het ouderdier mag worden gescheiden verschilt per diersoort. De jongen mogen alleen eerder worden gescheiden van het ouderdier indien dat in het belang is van het jong of het ouderdier. Bijvoorbeeld als er sprake is van verstoting, agressie of ziekte. Dit moet wel aangetoond kunnen worden.

Het achtste lid bevat een verbod om dieren de nodige verzorging te onthouden. Dit lid benadrukt dat het houden van dieren niet vrijblijvend is. Wie dieren houdt, draagt

verantwoordelijkheid voor zijn dieren. Op grond van deze bepaling kan ook worden opgetreden tegen het zonder verzorging achterlaten van huisdieren.

Dit verbod bedoeld in het negende lid geldt alleen voor de veehouderij. Met het negende lid wordt beoogd om dieren in de veehouderij niet permanent de mogelijkheid te onthouden om natuurlijk gedrag te vertonen. Het creëert een delegatiegrondslag om bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, te concretiseren om welke gedragsbehoeften het gaat. Gedragsbehoeften hebben in ieder geval betrekking op sociaal gedrag, zelfverzorgend gedrag, foerageergedrag, territoriaal gedrag en voorplantingsgedrag. Ook is de keuzevrijheid van dieren hoe en wanneer zij in deze behoeften voorzien belangrijk.

Artikel 2.3

Met het oog op de bescherming van het welzijn van dieren, kan het nodig zijn het gebruik van dieren door de mens te reguleren. Dat kan bestaan uit een verbod op het gebruik van een dier voor een bepaald doel of een bepaalde activiteit, of met het stellen van voorwaarden waaronder dit gebruik kan geschieden. Het eerste lid voorziet in een verbod op het gebruik van dieren voor de productie. Dit verbod geldt niet voor bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, aangewezen soorten of categorieën van dieren. Ook voor het gebruik van dieren met het oog op andere doeleinden dan de productie kunnen regels worden gesteld. Het derde en vierde lid bieden hiervoor de basis.

Artikel 2.4

Bij het fokken van dieren zijn er verschillende belangen aan de orde, met name belangen van gezondheid, het welzijn van dieren en economische belangen. Het uitgangspunt van artikel 2.4 is dat het fokken van dieren verboden is. Op dit verbod kan op grond van het tweede lid voor bepaalde diersoorten of categorieën een uitzondering worden gemaakt, met dien verstande dat er niet gefokt mag worden met ouderdieren op een wijze waarop het welzijn of de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld. Deze regels gelden voor zowel bedrijfsmatige fokkers als niet-bedrijfsmatige fokkers. Het is de verantwoordelijkheid van de fokker om te fokken met gezonde dieren. Het vierde lid bepaalt wanneer er in ieder geval sprake is van het benadelen van het welzijn of de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen. Op grond van het tweede en vierde lid wordt het fokken van dieren verboden, indien het dieren zijn met een erfelijke eigenschap die het welzijn van hun nakomelingen nadelig kan beïnvloeden. Op grond van het derde lid kan worden voorzien in een verbod op het fokken van agressieve dieren. Het verbod geldt voor categorieën van dergelijke dieren die als gevaarlijk worden aangemerkt, ongeacht of binnen deze categorieën individuele dieren aanwezig zijn die niet agressief zijn. Ook kunnen er bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regels worden gesteld over onder meer de bij het fokken van dieren gehanteerde methoden. Hieronder wordt verstaan de wijze waarop dieren worden gefokt. Daarbij gaat het om technieken of technische hulpmiddelen die bij het

fokken worden gebruikt, zoals kunstmatige inseminatie of in-vitrofertilisatie. Er kan ook een verbod van bepaalde fokmethoden worden gesteld. Ook kunnen er beperkingen worden opgelegd op het punt van het aantal nesten dat per moederdier per jaar is toegestaan.

Artikel 2.5

Het hier geldt als uitgangspunt dat de handel van dieren verboden is. Dit verbod geldt voor zowel de bedrijfsmatige als niet bedrijfsmatige verkoop van dieren. Dit verbod geldt niet voor de op grond van artikel 2.2, eerste lid, of artikel 2.3, tweede lid, bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, aangewezen diersoorten of diercategorieën, indien voldaan wordt aan de bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, gestelde voorwaarden. Hier kan gedacht worden aan de gezondheidstoestand van de dieren, de bij de dieren te verrichten onderzoeken en de bij te houden en over te leggen gegevens. Op grond van het derde lid is handel met dieren waarbij een verboden ingreep is verricht verboden.

Artikel 2.6

Voorgesteld artikel 2.6 handelt over de diergeneeskundige handelingen en ingrepen die kunnen en mogen worden verricht. Hier geldt ook “het nee-tenzij beginsel”.

Het derde en vierde lid verschaffen de basis voor regels over het verrichten van diergeneeskundige handelingen en de dieren waarop ze worden toegepast, alsook de ruimten waar ze worden verricht en de apparaten die bij de uitoefening worden gebruikt. Op grond van het vierde lid, onderdeel a, zullen onder andere verplichtingen kunnen worden opgelegd, zoals anesthesie of langdurige analgesie bij castratie of couperen van dieren die ouder zijn dan zeven dagen. Ook kunnen regels worden gesteld over apparaten die bij de uitoefening van de diergeneeskunde worden gebruikt. De bepalingen van het derde en vierde lid hebben een brede reikwijdte. Daardoor ontstaan raakvlakken met terreinen waar, op grond van andere artikelen in het ontwerp, ook regels kunnen worden gesteld.

Lichamelijke ingrepen zijn in beginsel gewettigd indien daartoe diergeneeskundige noodzaak bestaat. Het behoort tot de diergezondheid dat zieke dieren de nodige zorg, gericht op hun genezing, krijgen. Hiertoe kunnen bijvoorbeeld operaties en het toedienen van diergeneesmiddelen door middel van injectie noodzakelijk zijn. Andere ingrepen dienen in beginsel te worden vermeden. In een aantal gevallen is het verrichten van ingrepen echter noodzakelijk. Het achterwege laten van bepaalde ingrepen heeft soms grotere welzijnsproblemen tot gevolg dan het toepassen ervan.

Voor diergeneeskundige handelingen, die niet bij of krachtens het eerste of tweede lid verboden zijn, worden op basis van het voorgestelde derde en vierde lid van artikel 2.6, regels gesteld. Deze regels kunnen betrekking hebben op diergeneeskundige handelingen

in alle vormen, ongeacht de vraag of er een diergeneeskundige noodzaak voor de toepassing bestaat of niet, en of de handeling beroepsmatig of niet wordt verricht.

Het voorgestelde vierde lid van artikel 2.6 geeft een opsomming van de onderwerpen waarop de regels betrekking kunnen hebben. Het betreft niet alleen regels over het verrichten van diergeneeskundige handelingen zelf en de dieren op welke ze worden toegepast. De regels kunnen bijvoorbeeld ook betrekking hebben op de inrichting en de apparatuur die bij de uitoefening van de handelingen mogen worden gebruikt, of de administratie die ten aanzien van verrichte handelingen, moet worden bijgehouden.

Ter ondersteuning van de handhaving van artikel 2.6 wordt voorgesteld een verbod op te nemen op het verhandelen (artikel 2.5), deelnemen aan wedstrijden en toelaten tot wedstrijden van dieren waarop een ingreep is verricht die niet is toegestaan (artikel 2.10).

Artikel 2.7

Vanwege de onherstelbare schade die een dier kan oplopen bij de ondeskundige toepassing van een ingreep, heeft het de voorkeur dat lichamelijke ingrepen in eerste instantie slechts beroepsmatig mogen worden uitgevoerd door diegenen die door middel van de toelating vooraf hebben aangetoond dat zij over die benodigde kennis beschikken (eerste lid). Met beroepsmatig wordt bedoeld het als economische activiteit verlenen van diensten aan derden in de vorm van het verrichten van diergeneeskundige handelingen.

Het derde lid biedt de mogelijkheid om het verrichten van bepaalde diergeneeskundige handelingen anders dan beroepsmatig aan specifieke groepen personen toe te staan. Het is immers mogelijk dat door middel van goede scholing en grondige vaktechnische kennis bepaalde houders over zodanige vaardigheden beschikken dat zij in staat zijn om zelf eenvoudige ingrepen te verrichten. Het kan daarbij ook gaan om het verrichten van lichamelijke ingrepen die buiten diergeneeskundige noodzaak mogen worden toegepast. Voorbeelden zijn het aanbrengen van microchips bij dieren door medewerkers van dierenspecialisten. Ook kan overigens gedacht worden ook aan studenten van diergeneeskundige opleidingen, die praktijkervaring moeten opdoen. Het wordt onwenselijk geacht om voor deze specifieke handelingen dezelfde eisen van vakbekwaamheid op te leggen als de eisen die bijvoorbeeld aan dierenartsen worden opgelegd. Dit zou voor de uitvoering van die handelingen betekenen dat de beoefenaar eerst moet zijn toegelaten en zijn geregistreerd. De uitwerking daarvan zou een verhoging van administratieve lasten inhouden en een toename van gedetailleerde regelgeving die niet in verhouding staat met het risico dat het verrichten van deze handelingen vormt voor dierenwelzijn en diergezondheid. Daarom wordt voorgesteld om de mogelijkheid te behouden om het beroepsmatig verrichten van dergelijke handelingen in afwijking van het beginsel in het voorgestelde eerste lid toe te staan zonder dat daarvoor vooraf een toelating nodig is. Gelet op het bovenstaande is in het voorgestelde derde lid de bevoegdheid opgenomen om van de verboden van het eerste en tweede lid af te wijken. Het voorgestelde vijfde lid maakt het

mogelijk om ten aanzien van personen die op grond van genoemde uitzonderingen, diergeneeskundige handelingen mogen verrichten, eisen te kunnen stellen aan hun deskundigheid en vakbekwaamheid. Tenslotte biedt het voorgestelde vierde lid de mogelijkheid om ook het anders dan als beroep verrichten van diergeneeskundige handelingen in andere categorieën dan lichamelijke ingrepen te verbieden. Hierbij kan gedacht worden aan een verbod op het toedienen van diergeneesmiddelen door de houder van het dier, in de gevallen dat de diergeneesmiddelen zonder tussenkomst van een dierenarts gevaar voor de gezondheid van mens of dier dan wel schade voor het milieu kunnen opleveren.

Deze bepaling dient in samenhang gelezen te worden met voorgesteld hoofdstuk 5 van dit ontwerp dat regels bevat omtrent de toelating van beroepen in de uitoefening van de diergeneeskunde.

Artikel 2.8

Uit het oogpunt van dierenwelzijn dient het doden van dieren op humane en zorgvuldige wijze te worden verricht. Het voorgestelde artikel 2.8 bevat regels ter zake de nodige voorzieningen. Het eerste lid neemt als uitgangspunt, het nee-tenzij beginsel.

Dit neemt niet weg dat, zeker waar het gaat om landbouwhuisdieren, het doden, in de vorm van slacht, op grote schaal plaatsvindt. Voor landbouwhuisdieren zal voedselproductie dan ook een reden zijn om doden toe te staan.

In het tweede lid is met zoveel woorden bepaald, dat in alle gevallen het doden is toegestaan, is voorts van belang dat dieren bij het doden vermijdbare opwinding, pijn of vermijdbaar lijden wordt bespaard.

Dit artikel biedt voorts met het derde en vierde lid voldoende basis verder al de noodzakelijke regels omtrent het doden te stellen. Dergelijke regels betreffen vooral regels omtrent slacht, zoals de aanvoer van dieren, de keuring van dieren, hun gezondheid en de voorwaarden waaronder de dieren kunnen worden gedood. Dergelijke voorwaarden zullen, ter voorkoming van risico's voor de volksgezondheid, in ieder ook de in acht te nemen hygiëne betreffen.

Artikel 2.8 vormt tevens de basis voor het doden van dieren die niet voor de productie worden gebruikt.

Voor het doden volgens de israëlitische of islamitische ritus het vijfde en zesde lid een grondslag. De wenselijkheid het doden van dieren volgens bepaalde rite te reguleren vindt haar grondslag in het Grondwettelijk recht van vrijheid van godsdienst. Naar mate de samenleving meer en meer multicultureel van samenstelling wordt, kan niet worden

uitgesloten dat ook met beroep op andere levensovertuigingen en bedoeld grondrecht, om een bijzondere voorziening wordt verzocht. Tot op heden is van wens of noodzaak daartoe echter nog niet gebleken. Zo dit anders zou komen te liggen, kan hierop alsdan bij wetswijziging worden voorzien.

De artikelen 2.9 en 2.10

Beide verboden behoren tot de regels voor het welzijn van dieren alsook de diergezondheid. Het zijn rechtstreeks werkende verbodsbepalingen. Beide bepalingen ondersteunen en verduidelijken hetgeen dat met de norm, neergelegd in het voorgestelde artikel 2.1 in ieder geval wordt beoogd. Dieren dienen door de houder te worden verzorgd. De houder dient zich bewust te zijn van die zorg. Uit dien hoofde is het dus ongewenst dat dieren op basis van het pure toeval, namelijk als zij de prijs zouden zijn bij wedstrijden, aan mensen toekomen. Zorg voor deze dieren is op voorhand immers niet geborgd. Het houden van en deelnemen aan diereengevechten veroorzaakt pijn en leed bij dieren en schaadt hun welzijn. Op deze wijze dienen mensen geen genoegen aan dieren te ontlennen. Ook geldt er een verbod op het aanwezig zijn bij diereengevechten. Het gaat immers niet alleen om het aanbod van diereengevechten, maar ook om de vraag ernaar. Als er geen vraag naar diereengevechten bestaat, zal dat invloed hebben op het daadwerkelijk aantal georganiseerde gevechten. Door ook het bijwonen te verbieden, kunnen ook andere betrokkenen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor een respectvolle omgang met dieren.

Artikel 2.11

Ook hier geldt het nee-tenzij beginsel. Het is verboden om wedstrijden met dieren te houden of daaraan deel te nemen, tenzij deze specifieke wedstrijd bij of krachtens landsbesluit, houdende algemene maatregelen, is toegestaan. Voor alle duidelijkheid: het gaat om wedstrijden waar de kracht en de behendigheid van de dieren beproefd wordt. Schoonheidswedstrijden vallen dus niet onder deze regels. Ook wedstrijden met dieren dienen uit het oogpunt van dierenwelzijn zorgvuldig te worden georganiseerd en verlopen. Wedstrijden worden vooral gehouden met paarden (paso fino). De regels ter zake kunnen bij of krachtens landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden vastgesteld. Er kunnen vanuit diergezondheidsoogpunt regels worden gesteld die zijn gericht op het voorkomen van de toediening van stimulerende middelen aan de dieren waarmee de wedstrijden worden gehouden. Deze regels kunnen een verbod inhouden. In het vierde en vijfde lid is een verbod opgenomen op het toelaten tot wedstrijden en deelnemen aan wedstrijden met dieren waarop een ingreep is verricht die niet is toegestaan.

Artikel 2.12

Dit artikel is te beschouwen als een verbijzondering van artikel 2.2 op het houden van dieren. Dit artikel ziet onder meer op dierentuinen en ander gelegenheden waar dieren door het publiek bezichtigd kunnen worden.

Artikelen 3.1, 3.2 en 3.3

Identificatie en registratie van dieren is nodig in verband met diergezondheid, volksgezondheid, dierenwelzijn en handelsverkeer. Ook uit oogpunt van het welzijn van gezelschapsdieren kunnen regels omtrent identificatie en registratie wenselijk zijn. Thans wordt voorgesteld om deze slechts te laten gelden voor honden. Het voorgestelde artikel 3.1 biedt hiertoe de basis. Het voorgestelde artikel 3.2 bepaalt dat de houder verplicht is zich af te melden waarna vervolgens de nieuwe houder zich registreert. De identificatieplicht en registratieplicht geldt ook voor houders van honden die een hond uit het buitenland invoeren. Hiertoe biedt artikel 3.3 de grondslag.

Om het probleem van verwaarlozing, mishandeling en zwerfhonden beter aan te kunnen pakken, is het wenselijk dat alle honden op het eiland gechipt zijn dan wel worden. Behalve dat toezichthouders bij misstanden beter kunnen ingrijpen, is het voor het dier ook beter als middels de registratie te achterhalen is wie de houder van het dier is. Honden die om de een of andere reden weggelopen zijn, kunnen op een makkelijke manier weer met hun houder herenigd worden. Het is wenselijk de chip- en registratieverplichting na een informatiecampagne te introduceren zodat de houders van honden zich voorbereiden op de nieuwe plicht en om te zorgen voor de inrichting van de databank en het bepalen van de beheerder van de databank.

Nadat een chip door een daartoe bevoegde persoon is ingebracht, kan met behulp van een scanapparaat het nummer van de chip afgelezen worden. Het nummer is een uniek nummer: ieder dier heeft dus een ander chipnummer. Omdat de contactgegevens van de houder niet op de chip staan, is het belangrijk om het chipnummer en de contactgegevens van de houder aan elkaar te koppelen. Het koppelen geschiedt middels de contactgegevens in een databank te laten registreren. De databank moet voor eenieder die daarbij een redelijk belang heeft, waaronder de ambtenaren/personen die toezicht houden op naleving deze landsverordening, opsporingsambtenaren alsmede alle dierenartsen, toegankelijk zijn.

Het kan voorkomen dat voor bepaalde houders van dieren de verplichtingen niet van toepassing zijn. Personen die zich bijvoorbeeld korte tijd in het land bevinden of hier op vakantie zijn, hoeven hun dier niet te registreren (artikel 3.8).

Artikel 3.4

Er is een over populatie van honden op het eiland, dat met de dag groter lijkt te worden door allemaal ongewenste nestjes puppy's. Asiel en de verschillende stichtingen zitten vol met afgedankte hondjes. Door het risico op zwangerschappen niet tegen te gaan, wordt het probleem in stand gehouden. Er worden jaarlijks sterilisaties campagnes georganiseerd, maar dat lijkt wel op het dweilen met de kraan open. Een van de manieren om dit probleem aan te pakken is om houders van honden te verplichten hun honden te laten steriliseren. Met als bijkomend voordeel dat sterilisatie de kans op bepaalde gezondheidsproblemen kan verminderen, dat in het belang is van het welzijn van de hond.

Indien een houder aan bepaalde voorwaarden voldoet, is de verplichting tot sterilisatie niet van toepassing en is het die houder toegestaan met dat dier te fokken.

Artikel 3.5

In dit artikel is een eenmalige registratieplicht opgenomen voor houders van honden om zich te registreren indien zij met dat dier fokken. Deze verplichting geldt voor alle fokkers, het maakt niet uit of het op regelmatige basis gebeurt dan wel eenmalig is. Transparantie wordt wenselijk geacht, om misstanden te voorkomen.

Artikel 3.6

Dit artikel verklaart de artikelen met betrekking tot de identificatie- en registratieplicht, sterilisatieplicht en registratieplicht houder van overeenkomstige toepassing op katten.

Artikel 3.7

Voorgesteld artikel biedt de wettelijke grondslag om ook voor andere dieren de identificatie en registratieplicht te introduceren. Te denken valt aan katten.

Artikel 3.9

Aan de registratie zijn kosten verbonden. Op grond van dit artikel wordt een wettelijke bevoegdheid gecreëerd op deze kosten in rekening te brengen bij de houder.

Hoofdstuk 4

(Gereserveerd)

Hoofdstuk 5

(Gereserveerd)

Artikelen 6.1 en 6.2

Artikel 6.1 gaat in op de aanwijzing van de toezichthouders, de reikwijdte van het toezicht, de aan de toezichthouders toekomende bevoegdheden en de verplichtingen van de toezichtsobjecten. Het eerste lid regelt dat de aanwijzing van het toezichthoudend personeel bij landsbesluit geschiedt. Vanuit oogpunt van kenbaarheid richting het publiek dient de aanwijzing bekend te worden gemaakt in de Landscourant van Aruba. De formulering die daarbij gehanteerd wordt is zodanig dat een mededeling zowel categoriaal al per individuele aanwijzing kan geschieden. Om invulling te kunnen geven aan hun toezichthoudende taak beschikken toezichthouders over de in het tweede lid genoemde bevoegdheden. Het gaat daarbij om de bevoegdheid tot het vragen van inlichtingen (onderdeel a), het verlangen van inzage van zakelijke boeken, bescheiden en andere informatiedragers (onderdeel b), het betreden van plaatsen (onderdeel c), de verzegelingsbevoegdheid (onderdeel d) en binnentreden woning (onderdeel e). De toezichthouder is bevoegd om zich desnoods met behulp van de sterke arm de toegang te verschaffen (derde lid).

In het derde lid, onderdeel e, is ook de bevoegdheid tot het binnentreden van een woning opgenomen. Het alleen met toestemming van de bewoner binnentreden in zijn woning zal in de praktijk onvoldoende soelaas bieden bij personen die bewust het onderzoek willen frustreren. Immers kunnen zonder deze bevoegdheid gegevens en bescheiden niet worden verkregen, indien deze bewust in een woonhuis worden bewaard en zo lang de bewoner geen toestemming geeft om binnen te komen. Voorts kan het ook voorkomen dat de toezichthouders alleen door het betreden van de woning de bedrijfsruimte kunnen bereiken. Daarom is de bevoegdheid tot het betreden van de woning zonder de toestemming van de bewoner opgenomen, zo nodig met behulp van de sterke arm (derde lid). Op Aruba komt het regelmatig voor dat bedrijven aan huis zijn gevestigd, met name bij ondernemingen die worden gedreven door kleine zelfstandigen, eenmanszaken en personenvennootschappen. Vaak is dan slechts een (afgescheiden) deel van het woonhuis ingericht als kantoor- of bedrijfsruimte, terwijl de (digitale) gegevens en bescheiden waarnaar de toezichthouder op zoek is (zoals een laptop) zich in het woonruimtedeel kunnen bevinden. Op grond van deze bepaling is het ook mogelijk om het woonef te betreden.

Bij de regeling van deze bevoegdheid tot binnentreden zonder de toestemming van de bewoner moet voldaan worden aan de eisen die artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en Fundamentele Vrijheden en artikel I.18 van de Staatsregeling van Aruba daaraan stellen. De uitoefening van de bevoegdheid is slechts mogelijk voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de andere toezichthoudende bevoegdheden. Verder is een voorafgaande machtiging van de rechter-commissaris vereist, dient die machtiging aan een aantal eisen te voldoen (vierde lid) en dient naderhand een verslag te worden gemaakt omtrent het binnentreden (artikel 6.2).

Het vijfde lid bepaalt dat op de wijze van taakuitoefening door de toezichthouders het Landsbesluit algemene bepalingen toezichtuitoefening van toepassing is. Dit betekent onder meer dat voor de toezichthouder steeds de regel geldt dat hij van zijn bevoegdheden slechts gebruik mag maken voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van zijn taak. Op grond van het zesde lid is eenieder verplicht de toezichthouder alle medewerking te verlenen.

Artikel 6.3

Artikel 6.3 bevat de standaard 'geheimhoudings'-bepaling. Geheimhouding van de gegevens en inlichtingen die ingevolge het onderhavige ontwerp zijn verkregen of verstrekt, is van essentieel belang voor de verwezenlijking van de doelstellingen van het ontwerp. Het artikel bevat een geheimhoudingsbepaling voor eenieder die uit hoofde van de toepassing van onderhavig ontwerp of van een ingevolge dit ontwerp genomen besluit enige taak vervuld of heeft vervuld en uit dien hoofde over vertrouwelijke informatie beschikt. De Minister kan de overtreder van dit artikel op grond van artikel 6.4, tweede lid, een bestuurlijke boete opleggen.

Artikel 6.4

Met het oog op de rechtszekerheid is de maximale hoogte van de bestuurlijke boete in het tweede lid opgenomen. De maximale boete wordt vastgesteld op Afl. 100.000,-. Hierbij is aangesloten bij de vijfde boetecategorie van het Wetboek van Strafrecht van Aruba. Voor de last onder dwangsom wordt geen maximum bedrag genoemd daar het gebruik van dit instrument afhankelijk van de aard van de overtreding ingezet kan worden.

Artikel 6.5

Het eerste lid van artikel 6.5 bepaalt dat aan een last onder dwangsom voorschriften kunnen worden verbonden. De Minister is verplicht in het geval een last wordt opgelegd die strekt tot het ongedaan maken van een overtreding of het voorkomen van verdere overtreding, een termijn te stellen gedurende welke de aangeschrevene de last kan uitvoeren zonder dat een dwangsom wordt verbeurd. De strekking van deze termijn is om de overtreder in de gelegenheid te stellen de last uit te voeren zonder al onmiddellijk een dwangsom te verbeuren. De gekozen termijn moet redelijk zijn en in ieder geval voldoende lang om de aangeschrevene ook daadwerkelijk in staat te stellen de last uit te voeren. Om een in de tijd onbepaalde last te voorkomen, is de aan de last te stellen termijn in artikel 6.5, tweede lid, gemaximeerd tot twee jaar.

Artikel 6.6

Het eerste lid bewerkstelligt dat de last onder dwangsom of de bestuurlijke boete niet alleen kan worden opgelegd aan de overtreder zelf, in voorkomende gevallen een rechtspersoon, maar – onder omstandigheden – ook aan leidinggevend(en) van deze rechtspersoon. Dit geschiedt door artikel 1:127, tweede en derde lid, van het Wetboek van Strafrecht van overeenkomstige toepassing te verklaren. Ingevolge deze bepalingen kunnen bij door een rechtspersoon begaan strafbaar feit, de strafvervolgning worden ingesteld en de in de wet voorziene straffen en maatregelen worden uitgesproken tegen de rechtspersoon en/of tegen hen die tot het feit opdracht hebben gegeven of feitelijk leiding hebben gegeven aan de verboden gedraging.

Het tweede lid bepaalt dat bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regels worden gesteld met betrekking tot de grondslagen voor de vaststelling van de hoogte van de last onder dwangsom en de bestuurlijke boete per overtreding.

Artikel 6.7

Het maximumbedrag van de bestuurlijke boete is bepaald in artikel 6.4, eerste lid, van het ontwerp. De Minister kan daar alleen van afwijken in het geval omschreven in onderhavig artikel. Het eerste lid verdubbelt het bedrag van de bestuurlijke boete in het geval van recidive binnen vijf jaar ter zake van eenzelfde overtreding.

Artikel 6.8

Het onderhavig artikel bevat procedures voor een zorgvuldige besluitvorming voor de oplegging van een bestuurlijke boete. Daarbij wordt rekening gehouden met de belangen van de betrokkene door een hoorplicht voor de Minister vast te leggen. De Minister dient dus voordat zij een bestuurlijke boete oplegt, degene te horen aan wie zij voornemens is een boete op te leggen.

Artikel 6.9

Ten behoeve van de 'rechtsbescherming' van de betrokkene ten opzichte van wie de oplegging van een bestuurlijke boete wordt voorbereid, formuleert het voorgestelde artikel 6.9 een zwijgrecht van de persoon in kwestie. Dit impliceert een cautieplicht voor de Minister. Dit komt overeen met het uit het strafrecht geldende nemo tenetur-beginsel. Dit beginsel houdt in dat niemand gehouden is tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen. Belangrijke waarborgen ter verzekering hiervan zijn het zwijgrecht en de cautieplicht. Middels het onderhavige artikel wordt hierin voorzien. Dit is noodzakelijk, aangezien de bestuurlijke boete punitief van aard is, waardoor artikel 14 van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Burgerrechten en Politieke Rechten en artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en Fundamentele Vrijheden op de oplegging daarvan van toepassing zijn. Het zwijgrecht bestaat slechts indien een toezichthouder besluit gebruik te

maken van een boete-instrument. Volgens de bovengenoemde verdragen ontstaat het zwijgrecht op het ogenblik waarop sprake is van een zogenaamde “criminal charge”, waaronder volgens vaste jurisprudentie wordt verstaan het moment waarop iemand in redelijkheid uit een handeling heeft kunnen afleiden dat aan hem een bestuurlijke boete al worden opgelegd. Uit de aard van de zaak volgt dat dit moment zal afhangen van de omstandigheden van het individuele geval. Doorgaans zal dit het moment zijn waarop de Minister de betrokkene schriftelijk informeert over haar voornemen tot het opleggen van een bestuurlijke boete. Duidelijkheidshalve zij opgemerkt dat het zwijgrecht niet geldt – evenmin als de verplichting tot het geven van cautie – bij de uitoefening van reguliere toezichtsbevoegdheden, zelfs indien de persoon tegenover wie zij worden uitgeoefend, daarmee de kans loopt om zich bloot te stellen aan ontdekking van een overtreding van de voorschriften van het onderhavige ontwerp. Het bestaan van het zwijgrecht in een lopende boeteprocedure impliceert niet dat dat zwijgrecht ook kan worden tegengeworpen bij een gelijktijdige, rechtmatige uitoefening van toezichtbevoegdheden.

Artikel 6.10

Dit artikel geeft voorschriften met betrekking tot de verschuldigbaarheid en inning van de bestuurlijke boete. Dit artikel wijkt af van de standaardbepaling, waar het uitgangspunt is dat rechtsmiddelen geen schorsende werking hebben. Op grond van dit artikel hoeft de boete pas te worden betaald op het moment dat er geen rechtsmiddelen meer open staan, dus zolang een bezwaar of beroep aan de orde is.

Artikel 6.11

In het eerste lid wordt, evenals bij de strafrechtelijke vervolging, ten behoeve van de rechtszekerheid voorzien in een bestuurlijke verjaringstermijn. De bevoegdheid om overtredingen te bestraffen dient in tijd begrensd te zijn. De verjaringstermijn wordt gesteld op drie jaar te rekenen vanaf de dag waarop de overtreding is geconstateerd.

Artikel 6.12

Nadat een last onder dwangsom is opgelegd kan de Minister op grond van dit artikel, op verzoek van de overtreder, de last opheffen of wijzigingen aanbrengen in de opgelegde last of de hoogte van de dwangsom. Hiertoe kan de Minister overgaan als er sprake is van blijvende of tijdelijke gehele of gedeeltelijke onmogelijkheid voor de overtreder om aan de last te voldoen. Van onmogelijkheid zal dan ook niet snel sprake zijn. Hierbij kan worden gedacht aan gevallen van overmacht. Als de last voor bepaalde tijd wordt opgeschort omdat de overtreder tijdelijk niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, verbeurt de overtreder gedurende die tijd geen dwangsommen. Opheffing van de last is op zijn plaats indien de last definitief niet meer kan worden nagekomen. Opheffing van een last kan ook gedeeltelijk plaatsvinden. Indien de last een jaar van kracht is geweest, zonder dat de last is overtreden,

kan de overtreder de Minister verzoeken de last op te heffen. Indien de Minister weigert de last op te heffen, zal zij dit dienen te motiveren.

Artikel 6.13

Dit artikel codificeert het ne bis in idem-beginsel voor bestuurlijke boeten. In het bestuursrecht geldt ook dat niemand tweemaal mag worden gestraft voor dezelfde overtreding.

Artikel 6.14

Het onderhavige artikel wordt voorgesteld om na de boeteoplegging steeds te kunnen nagaan, of met alle uitgangspunten die voor de boeteoplegging gelden rekening is gehouden.

Artikel 6.15

Dit artikel geeft voorschriften voor de dwanginvordering van bestuurlijke boeten en dwangsommen voor het geval dat een overtreder volhardt in zijn weigering de boete dan wel de dwangsom te betalen. Aangezien zowel de boete als de last onder dwangsom door de Minister opgelegd worden, is gekozen voor aansluiting bij de executiebepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van Aruba.

Artikel 6.16

Artikel 185 van het Wetboek van Strafvordering voorziet in de aanwijzing van bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) bij bijzondere wet. In de praktijk worden boa's aangewezen in de landsverordening zelf of op grond van een in de landsverordening opgenomen aanwijzingsbevoegdheid. In onderhavig ontwerp is gekozen voor de tweede variant. Degenen die tot boa zullen worden benoemd, dienen een opleiding daartoe te volgen.

Artikel 6.17

Op grond van deze bepaling worden enkele overtredingen als strafbaar feit aangewezen. Hierop is het commune strafrecht en strafprocesrecht, neergelegd in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering, van toepassing

Artikel 6.18

Dit is een zelfstandig houdverbod en is vooral bedoeld voor particuliere houders. Het doel van het houdverbod is het voorkomen dat de verdachte op enigerlei wijze dieren zodanig in zijn beschikkingsmacht heeft of krijgt dat het mogelijk wordt om die dieren pijn of letsel toe

te brengen of het welzijn van die dieren aan te tasten. Het is hierbij van belang dat de vrijheidsbeperkende maatregel zoveel mogelijk is toegesneden op de betrokken persoon en de feiten en omstandigheden die hebben geleid tot het opleggen van de maatregel, zodat de maatregel voor de verdachte niet onnodig beperkend hoeft te zijn, terwijl de maatschappij in het algemeen en dieren in het bijzonder wel zoveel mogelijk direct worden beschermd.

In strafzaken naar aanleiding van dierenmishandeling en dierenverwaarlozing gelden thans relatief lage strafmaxima, maar de impact van dergelijke feiten op de samenleving is zeer groot. Ook in meer algemene zin beïnvloeden dergelijke feiten de veiligheidsbeleving van burgers negatief. Zo houden berichten over zware mishandeling van dieren vaak een deel van de Arubaanse bevolking in zijn greep. In veel gevallen is het wenselijk dat het de betrokken persoon voor langere tijd wordt verboden om dieren te houden. Met de voorgestelde vrijheidsbeperkende maatregel in dit ontwerp wordt het voor de rechter mogelijk om in bepaalde gevallen, waaronder in het geval van dierenmishandeling of dierenverwaarlozing, een vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen die is toegesneden op het voorkomen van nieuw dierenleed en de beveiliging van de maatschappij. De rechter kan in zo'n geval oordelen dat het recht van de verdachte om zich vrij te bewegen minder zwaar weegt dan het belang van een veilige maatschappij of het belang van dieren om gevrijwaard te zijn van mishandeling en verwaarlozing.

Het onderhavige ontwerp heeft specifiek tot doel de gezondheid en het welzijn van dieren te beschermen. Het Wetboek van Strafrecht van Aruba kent dit doel als zodanig niet. Ook voorziet het onderhavige ontwerp specifiek in voorschriften die zich richten tot houders van dieren. Tegen deze achtergrond is gekozen voor het opnemen van het houdverbod als zelfstandige maatregel in het ontwerp. Dit betekent overigens niet dat de maatregel alleen kan worden toegepast bij overtreding van het ontwerp. Voor toepassing van het voorgestelde artikel 6.19 moet sprake zijn van enig strafbaar feit. Niet vereist is dat dit feit strafbaar is gesteld in het ontwerp.

De door de strafrechter op te leggen zelfstandige maatregel kan bestaan uit één of meerdere beperkingen van de (bewegings)vrijheid waarvan het houdverbod in de context van dit ontwerp de belangrijkste is. Het houdverbod strekt ertoe voor langere tijd te voorkomen dat een verdachte dieren houdt. In de uitspraak van de rechter waarbij het houdverbod wordt opgelegd, ligt het oordeel besloten dat de verdachte niet in staat moet worden geacht om op een verantwoorde manier met dieren om te gaan. Het houdverbod kan een algeheel verbod om dieren te houden omvatten, maar het kan ook een verbod bevatten voor bepaalde dieren of diersoorten, alsmede een beperking in het aantal te houden dieren. Dit laatste kan met name het geval zijn in zaken waarbij grote aantallen dieren zijn verwaarloosd. Voor de zwaardere feiten waarbij opzettelijk pijn of leed is toegebracht, ligt een (algeheel) houdverbod meer voor de hand. De rechter heeft hierbij vanzelfsprekend de vrijheid om maatwerk toe te passen.

In aanvulling op het houdverbod kan de rechter als onderdeel van de vrijheidsbeperkende maatregel ook een gebiedsverbod opleggen. Het gebiedsverbod vormt een extra waarborg om te voorkomen dat betrokkene in de nabijheid of in aanraking komt met dieren. Met een gebiedsverbod wordt beoogd te voorkomen dat een verdachte zich ophoudt in, of in de omgeving van, bepaalde locaties of gebieden. Omdat de verdachte niet onnodig in zijn vrijheid mag worden beperkt, zal de rechter in het kader van de proportionaliteit van de op te leggen maatregel altijd eerst bezien of een verbod van beperkte omvang volstaat. De rechter heeft vanzelfsprekend ook de mogelijkheid om over te gaan tot een verdergaand verbod. Zware dierenmishandeling heeft veel impact op de samenleving, in het bijzonder op houders van dieren. Met het oog op het voorkomen van recidive kan een verdergaand verbod in gevallen van zware dierenmishandeling gerechtvaardigd zijn, zodat het de verdachte in het geheel wordt verboden om zich op te houden in de buurt van locaties waar dieren worden gehouden.

Een houdverbod en/of gebiedsverbod kan worden opgelegd in combinatie met onder meer een (voorwaardelijke) gevangenisstraf, taakstraf of geldboete (zesde lid).

De maximale termijn waarvoor de maatregel kan worden opgelegd is tien jaar. Benadrukt wordt dat het hier gaat om een maximumtermijn. De rechter zal bij het bepalen van de duur van een vrijheidsbeperkende maatregel in een concreet geval alle relevante omstandigheden meewegen en daarbij steeds een afweging maken tussen het belang van de voorkoming van strafbare feiten en het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de verdachte. In het kader van de proportionaliteitsafweging zal de rechter telkens nagaan – zeker indien het houdverbod tevens een gebiedsverbod inhoudt – of een houdverbod met beperkte(re) omvang en/of duur kan volstaan. Met een maximale termijn van tien jaar heeft de rechter voldoende ruimte voor maatwerk om zo een kortere of juist de maximale termijn op te leggen, bijvoorbeeld in zeer ernstige gevallen of wanneer een verdachte ondanks een eerder opgelegde maatregel in herhaling vervalt. Met de zelfstandige vrijheidsbeperkende maatregel wordt een beperkte en gerichte vrijheidsbeperking beoogd om de maatschappij te beveiligen en nieuw dierenleed te voorkomen. Een zelfstandige maatregel van een langere duur, of zelfs levenslang, met toezicht gedurende die periode, staat naar ons oordeel niet in verhouding tot de beperkte en gerichte vrijheidsbeperking die de zelfstandige vrijheidsbeperkende maatregel in essentie is. Hoewel de ernst van het strafbare feit niet doorslaggevend is voor de duur en inhoud van de maatregel zal de rechter ook bij het opleggen van een vrijheidsbeperkende maatregel beoordelen of de reikwijdte van de maatregel proportioneel is ten opzichte van het doel dat met de maatregel wordt beoogd. De inbreuk die de maatregel maakt op een verdragsrechtelijk of grondwettelijk beschermd recht, is daarbij een wezenlijk punt van afweging. In het concrete geval zal worden beoordeeld of een inbreuk op een fundamenteel recht aanvaardbaar en proportioneel is. Naarmate de duur van de maatregel langer en de inhoud ingrijpender is, wordt het lastiger om deze toets te doorstaan.

Artikelen 7.1 t/m 7.6

(gereserveerd)

Artikel 7.9

De inwerkingtredingsbepaling maakt het mogelijk dat de artikelen van deze landsverordening op verschillende tijdstippen in werking treden.

De minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken,

De minister van Toerisme en Volksgezondheid,

De minister van Justitie en Sociale Zaken,

De minister van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening,